

Rok na Gemeri ^{25. ročník}

Zimný festival zvykov a obyčaji Gemera

Pod záštitou predsedu Košického samosprávneho kraja Rastislava Trnku

18. - 23. november 2019, Rožňava

23. 11. 2019

DUPĽOVANÁ NEVESTA

Čo starí pamätajú, mladí zachovajú

GALAPROGRAM ZVYKOV A OBYČAJÍ GEMERA

v podaní regionálnych folklórnych kolektívov, sólistov a inštrumentalistov

Réžia programu: Ján Lipták

Moderátori: Peter Cítenyi a Diana Semanová

V programe účinkujú:

Mária Huňáková, Martina Smreková, Marián Greg

FSk Bučina Pača

FSk Bystránky Rožňavské Bystré

FSk Dolina Gemerská Poloma

FSk Dubina Rožňava

FS Gemer Dobšiná

FSk Genšenky Honce

FSk Gočovan Gočovo

FS Haviar Rožňava

DFS Haviarik Rožňava

FSk Hôra Rejdová

FSk Hrabina Nižná Slaná

FSk Lehoťanka Čierna Lehota

FSk Radzim Vyšná Slaná

Ľudová hudba Ondreja Hlaváča ml.

Milí priatelia, priaznivci gemerského folklóru,

Rok na Gemi - zimný festival zvykov a obyčají Gemera, pôvodne pod názvom Slávnosti zvykov a obyčají Gemera a Malohontu má už dvadsaťpäť rokov a mal by byť asi ako mladý človek v najlepšej kondícii. Myšlienky Jána Liptáka, autora a režiséra dnešného galaprogramu snád' najlepšie vyjadrujú prirodzenú organizátorskú dilemu, ako divákovi poskytnúť tradičnú ľudovú kultúru v jej najautentickejšej podobe.

„Osobne sa folklóru venujem už päť desaťročí a viem, aké je to ťažké byť neustále v dobrej kondícii a prinášať pre diváka stále niečo nové, zaujímavé a pútavé a pritom sa neopakovať. Ľudia, ktorí sa venujú tradičnej ľudovej kultúre stoja často pred otázkou, ako sa dopracovať k tomu, čo tu ešte nebolo. Veď samotná podstata folklóru a vôbec celej ľudovej tvorivosti je práve v tom, že uchováva a rozvíja to, čo nám ostalo po našich predkoch. Tak v materiálnej, ale aj v duchovnej podobe, najmä v spevoch, tancoch a zvykoch.“

Námet programu Dupľovaná nevesta vychádza zo životného príbehu Zuzany Liptákovvej rod. Molčanovej z Rejdovej, narodenej v roku 1894. Ako štrnásťročnú ju vydali za bratranca z druhého kolena. Keď mala šesťnásť rokov ovdovela, muža jej zabilo v lese drevo. Keď ho mŕtveho doniesli na dvor, ani nebola doma, bola niekde s kamarátkami, rovesničkami. Našli ju ženy v dedine, povedali jej že musí ísť domov a plakať za mužom. Ona iba odvetila... ako mám plakať... mne nie je do plaču a ani neviem plakať ako vydaté či staršie ženy... veď my sme spolu ani nespávali ...každý spával na inej lavici, my sme spolu ani nič nemali... Keď mala Zuzana osemnásť rokov, vydali ju po druhý raz, mala aj ohlášky, ako poctivá. Pripravili jej aj druhú výbavu pre nevestu, keďže stará ostala u bývalej svokry.

Príbeh tejto statočnej a veľmi pobožnej ženy nie je vymyslený. Bola veľmi sčítaná a mala vynikajúcu pamäť. O všetkom si robila záznamy v modlitebnej knižke, dala so tam vyčítať všetko. Kedy sa kto narodil, kedy kto z rodiny zomrel, kedy mal krstiny, svadbu, ale aj to, koľko vriec zemiakov nakopali, kedy sa pripúšťala krava, ale aj aká bola úroda obilia. Ako deväťdesiatjedenročná jedného dňa sa z ničoho nič sama obliekla do čierneho, ľahla si do postele, zaspievala niekoľko pobožných piesní, prestala prijímať stravu a vodu. Po troch dňoch v pokore a tichosti s modlitebnou knižkou v ruke zomrela.

Milí diváci,

s láskou v srdci a úctou k tradíciám prijmite dnešné predstavenie Dupľovaná nevesta, ktoré pre vás pripravili regionálne folklórne zoskupenia, sólisti a inštrumentalisti. Predstavujú vám život na Gemi aký sa žil kedysi. So všetkými jeho starosťami, smútkom i radostnými udalosťami, podfarbený povestným gemerským humorom.

S veľkou úctou ďakujeme rodine Zuzany Liptákovvej za súhlas spracovať jej životný príbeh a voľne ho použiť v galaprograme zimného festivalu zvykov a obyčají Rok na Gemi.

Helena Novotná

riaditeľka Gemerského osvetového strediska

